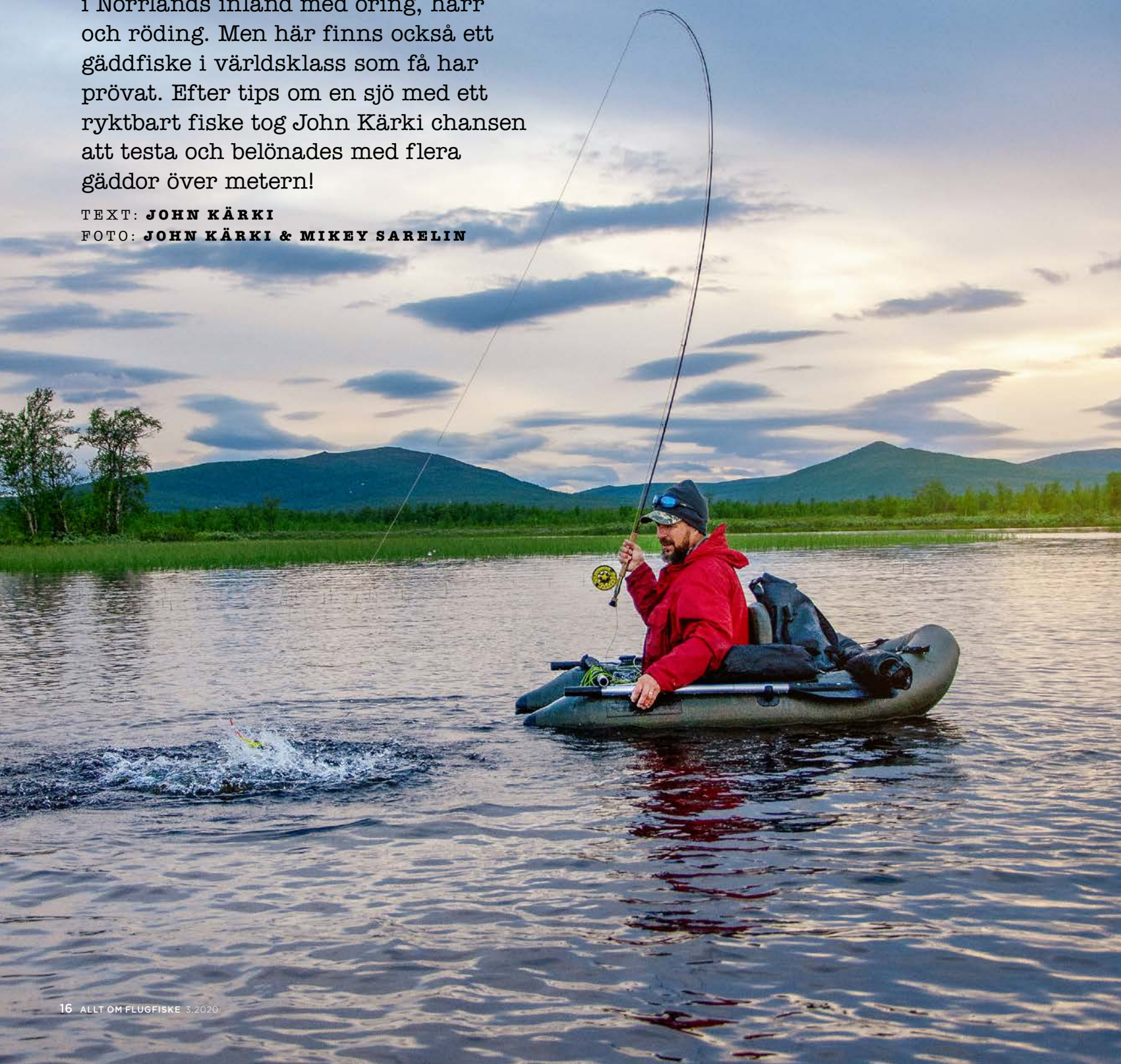

Gädda i midnattssolens land

För de allra flesta förknippas sjöfisket i Norrlands inland med öring, harr och röding. Men här finns också ett gäddfiske i världsklass som få har provat. Efter tips om en sjö med ett ryktbart fiske tog John Kärki chansen att testa och belönades med flera gäddor över metern!

TEXT: **JOHN KÄRKI**

FOTO: **JOHN KÄRKI & MIKEY SARELIN**

Lägereldens gula och orangea sken speglar sig i Mikeys glansiga ögon. Trots att klockan är dryga tre på natten är det precis lika ljusst som det varit det senaste dygnet, om än med ett gråblått filter för stunden. Vi är i midnattssolens land, långt bort från bilvägar och stadsstress för att fiska gammelgäddor i en mytomspunnen fjällsjö där det enligt sägen aldrig ska ha fiskats med spö tidigare. "Nätgubben Göran" som haft stugan vid sjöns östra ände hela livet berättar med inlevelsefull röst om hur sjöns gäddbestånd ökade och ökade för att till slut bli så stort att vissa platser fick uteslutas när siken skulle fångas. I mina ögon lät det som en ren predatordröm med så mycket välvuxen gädda, medan Göran mest suckade betungat över att gäddorna tog hans sikar. Även om Göran inte gillade gäddorna i sjön ville han inte utrota dem, som så många andra försöker göra. Snarare var han nyfiken och intresserad att förstå, utifrån en biologisk förklaring, varför de hade ökat så i just hans sjö.

Gäddans biologiska roll

Det fräser inbjudande från stekpannan när Dan Mella serverar stekt Souvas med polarbröd över träbordet. Nattmaten tillsammans med en kåsa dryck kluckar tryggt i våra magar innan vi försöker somna in med den ljusa natthimlen och de massiva bergen som inramning. Faktum är att gäddan klassas som en skräpfisk i Norrland. Den anses vara ett hot mot laxartad fisk och ska gärna slås ihjäl för att sedan slängas till räven, åtminstone om du frågar vissa bland lokalbefolkningen. Till skillnad mot mellersta och södra Sverige där gäddan är en mycket populär sportfisk och viktig för fisketurismen. Dessutom klassas gäddan som en mycket viktig topp-predator som har en nyckelroll för välmående ekosystem i både marin och limnisk miljö.

Stockholmsfisket allt svårare

Som Stockholmare har jag lagt ner många timmar på mitt flugfiske efter gädda "back in the days". Jag och min fiskekamrat Johan gled runt med flytringarna i Furusunds skärgård i norra Stockholm. Vi lyckades ibland, men i takt med att gäddfiskets popularitet steg bland båtfolkare och "jerkbait-dängare" blev våra fångster allt skralare. Vi blev helt enkelt utkonkurrerade och det var först när vi började tänka utanför boxen och fiskade nätter under försommaren som resultaten hävades in. Johan får kröna denna intensiva tid med en elvakilos gädda. En ren drömfångst på fluga. Gäddfiskets popularitet steg ytterligare och det allt hårdare fisketrycket gjorde att fisken blev smart eller tillbakatryckt med försämrade fångster för alla inblandade. Än idag har inte Stockholms skärgård återhämtat sig. Även om det försämrade fisket givetvis inte enbart beror på

fisketrycket. En stor och negativ påverkan på fiskens lek och uppväxtområden i form av exploatering samt en ökning av predatorer som säl och skarv har alla en inverkan på dagens situation.

Hugg från alla håll

Dan styr båten med ena handen och sneglar samtidigt på pappkartan med utmärkta kryss som Göran satt ut åt oss. Planen är att använda båten för att förflytta oss över den stora sjön och sedan göra strandhugg och istället fiska i från flytringarna och smyga oss på gäddorna. Det blåser och luften är torr, trots att vi tre inte känner varandra nämnvärt känns vi i stunden som världens mest sammansvetsade team. Intill ett jokkutlopp med grönt vide och kortvuxen vass rivstartar fisket. Mikey bränner ett par stabila pjäser i huggen och jag bjuds på imponerande luftakrobatik av gäddor som tar flugan gränslöst hårt. De attackerar överallt ifrån, lika ofta från djupbranterna som uppe på grundflaken. Det är verkligen gädda överallt och det är snudd på surrealistiskt att se när de flyger som kanonkulor ur vattnet efter våra färggranna kaninzonkers!

»Mikey bränner ett par stabila pjäser i huggen och jag bjuds på imponerande luftakrobatik av gäddor som tar flugan gränslöst hårt«

Mickey slappnar av efter att just ha landat resans första metergädda.

De flesta gäddor vi fick inne i vikarna eller utanför bäckutflödena mätte mellan 70-90 centimeter.

»Nog var taktiken rätt att söka mer exponerade områden, för kort efter det ropar Mikey på hjälp«

Fiske på ytan

Mikey är tagen av situationen och svär av glädje på sin klingande finlandssvenska över att vi har hittat rätt. Han har precis som jag ett förflutet som gäddfiskare, men då från södra Finlands skärgårdar. Han har upplevt samma förändring hos sig som vi har på den svenska sidan av Östersjön med allt sämre fångster. Dan åker runt med båten och kastar popper på frivattnet. Han är egentligen ingen gäddfiskare och är snudd på rädd för dem. Obehagliga garnityr, nej det får man passa sig för. Det han inte visste då, var att han för tillfället hade placerat sig i en veritabel mardröm med hungriga krokodiler runt båten. I en av de grundare vikarna i sjön hojtar Dan till och pekar mot det klara vattnet på en femkilosgädda rakt nedanför båten. Jag vrider upp flytringen och placerar flugan med ett plask intill båten. Dan ser hur fisken lösgör sig och sätter fart, ytan exploderar vid

attacken, men den missar. Som så ofta med gädda så kommer en andra attack följt av några till innan spöet knakar i botten och fajten dundrar igång med skvättande vitvatten åt alla håll. Samtidigt hör jag hur Mikey brottas med en gädda i samma storlek längre bort i viken.

Jakten på den stora

Vi tar en paus i strandkanten och käkar en salami-macka med tillhörande dryck mot kvällningen. Våra händer är blodiga av småsar efter de krokodilliknande garnityren. Orden är fåtaliga och fjällets massiv talar för sig självt. Det är först när Mikey bryter tystnaden som taktiksnacket kommer igång på allvar.

Nu tar vi en stor gammalgädda, vi måste testa nya områden och byta taktik.

Han hade faktiskt en poäng, trots att jag aldrig tidigare i mitt liv hade fått så mycket fisk som nu,

Dan Mella försöker tyda kartans utmarkerade platser där fisket har utlovats vara bra.

När helikoptern lyfter väntar snart civilisationen med dusch, bastu och mjuka sängar. Frågan är bara om det är bättre än doften av beckolja, sönderbitna händer och renskav till middag?

Men då hade han sagt att det var sik.

– Du ska veta det att folk inte äter gädda här, eftersom de äter skogsmöss och lämlar. De anses vara oätliga då. Men det stämmer ju faktiskt inte. Även harren, öringen och rödingen mumsar ju i sig sådant också!

Jag hinner se lämmeln kravla upp på säker mark i det gröna videt innan linan bryskt slits ur min hand. Kort därpå följer en lång rusning som får rullens kuggar att skrika av vrede. Gäddan går rakt in i vassen och stökar sig loss. Solen lyser i väst där bergstoppar och himmel möts. Nog var taktiken rätt att söka mer exponerade områden, för kort efter det ropar Mikey på hjälp.

– Nu är det en stor! Stark som en öring!

Fajten drar ut på tiden och visst stångar den på som en gammalöring. Generellt är fjällgäddorna mycket stridbara. Kroppsformen på gäddorna i sjön är också något slankare än hemma i skärgården, men ryggarna är rejält breda vilket säkerligen bidrar till deras styrka. Jag har även en teori om att det handlar om kosten, gäddan i fjällvärlden lever ofta i symbios med sik i sjöarna och harr i strömmarna. Det är ren och skär hälsokost för en gädda att äta dessa feta, laxartade fiskar. Det sägs dessutom att gäddorna i fjällvärlden smakar mer laxfisk än gädda på tallriken?

Gäddbonanza under midnattssol

Mikey ler triumferande när resans första meterfisk bärgas i håven. Resten av kvällen och natten går i storgäddornas tecken. De plogar i hög fart efter flugorna och i vissa kast vältrar de sig efter dem flera gånger före de tar. Vid varje avvikande struktur med gräs väntar en större gädda på oss. Huggen är periodvis så hårda och överraskande att både händler och hjärnceller blir utmattade. Den här natten i midnattssolens land bjuder på ett helt oförglömligt gäddfiske, ja det absolut bästa jag har upplevt faktiskt. Stundtals var det nästan otäckt, för nog hade de aggressiva gäddorna huggit tag i handen om man oförsiktigt hade stuckit ner den intill båten efter en release. Det är så här gäddfiske kan vara om man hittar orörda områden där vare sig exploatering eller

Gäddan ökar i fjällvärlden?

I och med varmare klimat finns det tendenser till att gäddan har blivit talrikare i svenska fjällvärlden. Gäddan är en fisk som är i behov av varmt vatten och grunda vikar med gräs för att lyckas med sin rekrytering. Enligt studier från Umeå universitet finns det möjlighet att gäddan kan bli starkare på platser den redan finns på, men även att den kan etablera sig i 9000 nya sjöar i Norrland om temperaturen stiger i Sverige. Gäddans intåg kommer då vara på bekostnad av att rödingen inte klarar av varmare temperaturer och att öringen sannolikt skulle minska på grund av predation från gäddan.

Gunnar Westrin nämner

även i en artikel i tidningen NSD år 2009 att gäddan är en av fjällets vanligaste fiskarter.

men majoriteten av gäddorna var mellan 70-90 centimeter. Med ytterst få fiskar under eller över det intervallet. Vi hade mest fokuserat på jokkutloppet och några grunda vikar. Kvällen och nattens strategi blev att istället satsa på steniga uddar och grynnor med närhet till brådjuft vatten. Målet var glasklart, att försöka överlista en gäddmadame på över metern. Ofta är det så med fiske, man behöver leta nytt vatten och variera taktikerna för att överlista de större fiskarna. Det är liksom av den anledningen som de har blivit stora, genom att de har ett avvikande beteende jämfört med andra fiskar i sjön.

Kontakt med stor fisk

I ögonvrån får jag syn på en liten brun lämmel som simmar i strandkanten. I en konversation med Göran här om kvällen ifrågasatte jag varför han inte åt gädda. Det gör jag visst, sa han. Dessutom hade han flera gånger serverat gäddbullar till nära och kära.

John Kärki fångade de flesta av gäddorna på en stor silverfärgad flashfluga.

I Norrlands inland finns mängder av anonyma sjöar med potential till ett gäddfiske i världsklass.

Stora men sparsamt bundna flashflugor i vitt eller i silver fungerade särskilt bra i den sjön där vi fiskade.

rovfiske pågår. Det här var gäddfiske på riktigt, rovgiriga topp-predatorer som attackerar utan att tveka. Här uppe i gränslandet mellan barrskog och tundra finns det dessutom så många oupptäckta gäddvatten att man inte skulle hinna med att utforska en bråkdel av dem under en livstid.

Hemkomna med nya värderingar

Nedkomna från fjället kan vi knappt skilja på dag och natt. Jag och Dan möts för en välbehövlig och lyxig middag på "Camp Ripan". Vi är nyduschade och uppfräschade istället för att lukta eld och fjällliv. Vadarjacka och vadarbyxor har bytts ut mot skjorta och chinos. Det enda som avslöjar våra förehavanden på fjället är våra omplåstrade händer och möjligtvis ett par glansiga och trötta ögon. Vi diskuterar gäddfisket och förvaltningen kring gäddan i Norrland. Jag jämför Stockholms skärgårds gäddkollaps med Norrlands magiska fiske och potential som gäddmecka! Dan håller med och låter inte orden vänta. Här i Norrland ska vi förvalta gäddan väl. Det ska inte vara någon slakt på dessa. Gäddan tillhör Norrland.

Under middagen plingar det till i telefonen. Mikey har nosat upp ett rykte om gigantiska strömgäddor i en närliggande älv och undrar om vi ska följa med honom nästkommande dag. Vi är inte sena att tacka ja till ett nytt äventyr, men om hur det gick berättar jag en annan gång... 📷

»Det här var gäddfiske på riktigt, rovgiriga topp-predatorer som attackerar utan att tveka«

Utrustning

Spö: klass 9, 8- 9 fot.

Rulle: Storspolig.

Lina: Flyt eller intermediate för grunt fiske. Sjunk för mer pelagiskt och djupt fiske.

Flugval: Gråa, blåa och silvriga flugor som imiterar sik och harr. Glöm inte poppers för riktigt grunt fiske i vassen.

Kontakt för gäddfiske i Kirunafjällen

Fishing Kiruna Lapland

Dan@kirunalapland.se

Artic River Company

Info@articriverco.com

Kallax flyg

info@kallaxflyg.se

Camp Ripan

info@ripan.se